

Strategi för nationalekonomiska institutionen perioden 2013-2015

Fastställd av nationalekonomiska institutionens styrelse 2013-02-14

A. Lägesbeskrivning

A:1 Forskning

Den nuvarande forskningsmiljön karaktäriseras av att vi har minst två breda fält samt flera mer avgränsade forskningsområden som delvis går i varandra. Vi är stora nog att kunna vara breda och bredden är önskvärd då den gör att vi kan bedriva utbildning inom i princip hela det nationalekonomiska fältet. Ett starkt fokus är *arbetsmarknadsekonomi och offentlig ekonomi*, vilket också återspeglas i att institutionen står bakom ett av SUs ledande forskningsområden, *Utvärdering av ekonomisk-politiska åtgärder*. Forskningen inom detta område spänner över ett brett spektrum av frågor; alltifrån hur utformningen av socialförsäkringarna påverkar hälsa och förtidspensionering till hur penningpolitiken bör utformas i en globaliserad värld. I fokus står ekonomisk politik och arbetsmarknadspolitik, men även utbildnings- och socialförsäkringssystem. Åtta professorer, två docenter och ett antal forskare och postdoktorer är verksamma inom detta fält. Ett annat starkt forskningsfält är *internationell ekonomi*. Inom detta område studeras bl. a drivkrafterna bakom företagslokaliseringar och hur dessa påverkas av olika typer av regleringar och ekonomisk politik. Vidare studeras effekterna av penning- och finanspolitik i små öppna ekonomier. Sju professorer, en docent och ett antal forskare är verksamma inom detta fält. Andra livaktiga forskningsområden är *politisk ekonomi, empirisk makroekonomi, rättsekonomi, experimentell ekonomi, sociala normer, nätverksteori, spelteori* och *finansiell ekonomi*.

Forskningen på institutionen har en starkt internationell prägel. Den kommuniceras i internationella tidskrifter med sakkunnigförfarande och många medarbetare tillhör ledande forskarnätverk som t ex CEPR, IZA och CESifo. Vi har en rad forsknings Samarbeten med prominenta ekonomer ute i världen. Varje år gästas institutionen av ett trettiotal internationella forskare. Våra egna forskare har under längre perioder besökt toppuniversitet som Berkeley och Stanford.

Institutionen är värd för den ansedda tidskriften *Scandinavian Journal of Economics* och medarbetare har uppdrag som redaktörer och biträdande redaktörer på tidskrifter som *Regional Science and Urban Economics, Annales d'Economie et de Statistique, Journal of the European Economic Association, Journal of Public Economic Theory, Scandinavian Journal of Economics* och *Journal of Economic Dynamics and Control*.

Vi har en utpräglad publiceringskultur, där publiceringar i toptidskrifter värderas högt. Det innebär i sin tur att ledtiderna kan bli långa; ett par tre år från manus till publicerad artikel är inte ovanligt. För närvarande har vi 8 ”topp 5”-publiceringar och 58 ”topp-30” publiceringar. I termer av citeringar har institutionens professorer publicerat 39 uppsatser med mer än 100 citeringar på Google Scholar. Docenterna har på motsvarande sätt publicerat fyra uppsatser med mer än 50 citeringar. Jämfört med andra nationalekonomiska institutioner i landet är detta höga siffror. I den internationella databasen RePEcs (Research Papers in Economics) rangordning av forskningsmiljöer hamnar vår institution i topp bland svenska undervisningsinstitutioner.

A:2 Utbildning

På undervisningssidan kan noteras att det mesta av undervisningen bedrivs på engelska, med Nationalekonomi I som främsta undantag. Medveten och långsiktig bemanningsplanering genomförs för att ge lärarna framförhållning. Kursansvariga är alla disputerade och de mest erfarna lärarna (professorer och docenter) är kursansvariga på de grundläggande kurserna.

På grundnivå erbjuds en bred utbildning av hög kvalitet till ett stort antal studenter med mycket varierande bakgrund. Utvecklingen går mot ett ökande antal program där nationalekonomi kan vara huvudämne (t ex kandidatprogram i matematik och ekonomi, nationalekonomi och sociologi, nationalekonomi och statistik och pol kandprogram i nationalekonomi och statsvetenskap). Syftet har varit att paketera ämnen på ett sätt som underlättar för studenterna och som leder till en hög grad av anställningsbarhet samtidigt som studierna blir attraktiva i sig. I förhållande till lärandemålen bedömdes utbildningen på grundnivå uppnå *hög måluppfyllelse* i HSVs utvärdering 2012.

Antagningen till masterutbildningen sker i intensiv internationell konkurrens och studenterna får kvalificerade arbeten efter examen. I HSVs utvärdering 2012 var utbildningen mycket nära att bli landets enda masterutbildning i med högsta betyg.¹ Nämnas kan också att vi tillsammans med företagsekonomiska institutionen ger en masterutbildning i finansiell ekonomi. Företagsekonomerna, som är värd för programmet, erbjuder ungefär hälften av kurserna medan vi står för den andra halvan. Studenterna väljer sedan att skriva uppsats på någon av institutionerna. Detta program fick högsta betyg i HSVs utvärdering.

Tillgången på kvalificerade handledare inom ett stort antal forskningsfält, i kombination med kurssamarbetet med Handelshögskolan i Stockholm, gör att utbildningen på forskarnivå håller hög nivå från ett nordiskt perspektiv. Söktrycket är högt (10-20 sökande per plats) och andelen internationella sökande mycket högt (runt 70 %). Doktoranderna är verksamma vid nationalekonomiska institutionen, Institutet för internationell ekonomi (IIES), eller Institutet för social forskning (SOFI). I genomsnitt antas 10 personer per läsår. Ungefär 8 av dessa når ända fram till en doktorsexamen. Alla som disputerar erhåller ett jobb som är relevant för utbildningen och vi räknar med att kunna upprätthålla denna goda måluppfyllelse.

Nationalekonomiska institutionen tillämpar följande finansieringsmodell: År 1, stipendiefinansiering; år 2, utbildningsbidrag; år 3-4 doktorandtjänst eller motsvarande. Under år 2 och 3 erbjuds doktoranderna möjlighet att undervisa 20 procent per år. Flertalet gör detta och kan därmed förlänga sin finansiering med 6 månader. Idealtiden är alltså i de allra flesta fall 4,5 år. Historiskt sett har antalet doktorander som disputerar inom denna idealtid varit låg. Under den senaste 5-årsperioden har 1 av 40 disputerat inom idealtiden. I praktiken har normaltiden kommit att bli 5 år. Givet ovanstående finansieringsmodell kommer 60 procent av doktorandtiden att finansieras via doktorandtjänst eller motsvarande.

För given kvalitet på avhandlingen är det naturligtvis önskvärt att disputation sker så snart som möjligt. Vår tolkning av historiska data är inte att det är bristande finansiering som gör att normaltiden blivit 5 år snarare än 4,5 år. Forskarutbildning i nationalekonomi är en krävande utbildning och det är snarast dessa krav som gjort att den faktiska disputationstiden överstiger idealtiden. Det finns ingen anledning att sänka kraven på kvalitet. Likväl har vi

---

¹ Inget masterprogram fick i slutändan högsta betyg, dvs bedömningen *mycket hög måluppfyllelse*.

ambitionen att öka andelen som disputerar inom idealtiden något. En realistisk målsättning är att 10 procent av de som disputerar ska göra det inom idealtiden.

När det gäller frågan om internationalisering kan nämnas att vi har studentutbyte på grundnivå genom bilaterala avtal med flera framstående europeiska lärosäten so t ex Sorbonne i Paris och Ludwig Maximilian Universität i Munchen. Det är vanligt att doktorander tillbringar ett ar av sina studier utomlands, ofta vid framstående amerikanska universitet. Institutionen ar också del av ett europeiskt samarbete inom forskarutbildningen, ENTER, som möjliggör studentutbyte mellan partnerinstitutionerna som bl. a inkluderar University College London och universiteteten i Toulouse och Tilburg.

Institutionens administrativa arbete utförs självständigt och enhetligt, utifrån fastlagda regler. Detta skapar ett bra stöd för forskare och lare som inte behöver ägna tid åt administrativa rutiner i onödan utan får tid att utveckla kurser och sin egen forskning. Den höga service-nivån återspeglas både emot kollegor och studenter. Kursadministrationen ar lättillgänglig för studenterna och våra mottagningstider ar frikostiga. Vår studievägledning har hög kompetens inom ämnet och masterstudenterna har tillgång till en egen vagledare. Webben i allmänhet och Mondo i synnerhet används i allt större utsträckning vilket gör att lare och TA-personal enkelt kan kommunicera med studenterna. Detta minskar behovet för studenterna att fysiskt besöka institutionen under mottagningstiderna vilket i sin tur leder till en lugnare arbetsmiljö för personalen.

Studenternas möjlighet till påverkan och återkoppling fullföljs av ett aktivt ämnesråd och de elektroniska kursutvärderingarna ger oss en tydlig och direkt bild av studenternas åsikter och upplevelse av utbildningens kvalitet.

A:3 Samverkan

När det gäller samverkan och samarbete med det omgivande samhället kan vi notera att medarbetare för närvarande är verksamma som experter i KPI-nämnden, Regelrådet, Riksgälden, Förvaltningsrätten, Tingsrätten, Marknadsdomstolen, Konkurrensverket, mm. Vi har också en tjänstledig professor som arbetar som vice Riksbankschef.

Sammanfattningsvis är undervisning och forskning vid institutionen i klass med de allra bästa nationalekonomiska institutionerna med undervisning i Norden. Den breda och omfattande forskningsmiljön gör att institutionen kan erbjuda ett brett utbud av kurser på samtliga nivauer. Konkurrensen är tuff med Handelshögskolan och Uppsala universitet men vi hävdar oss bra. Institutionen står sig också bra mot andra jämförbara institutioner i världen Nedan beskrivs institutionens mål och resurser och vår långsiktigt syftande strategi för att uppnå målen.

B. Mål

1. Forskningen skall vara nationellt ledande och internationellt framstående.
2. Externa forskningsbidrag skall fortsätta öka.
3. Utbildning på grund-, avancerad och forskarnivå ska vara av mycket hög kvalitet.
4. Utbildningen skall vara attraktiv för svenska och utländska studenter.

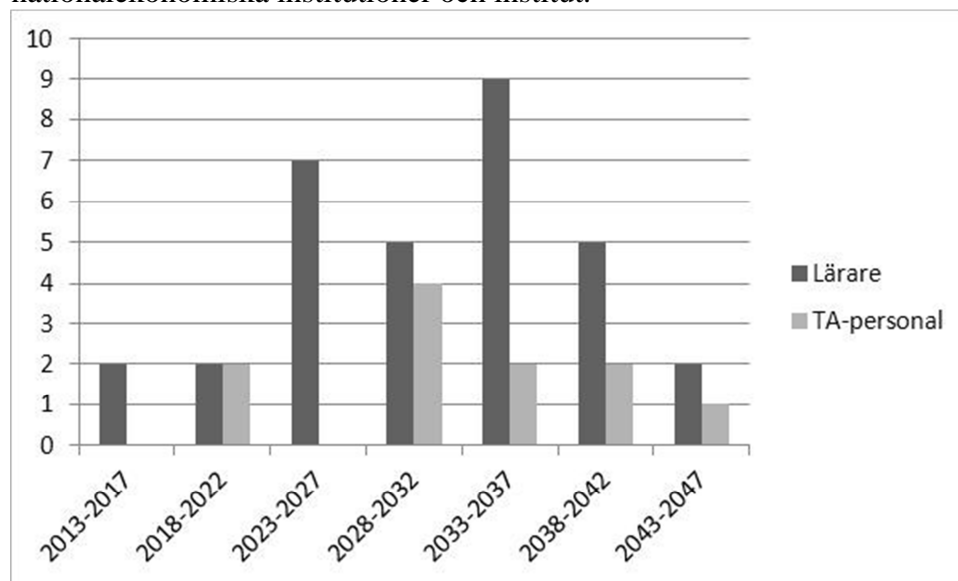
5. Studenternas beredskap för såväl den nationella som den internationella studie- och arbetsmarknaden skall vara god.
6. Samarbeten med viktiga aktörer/enheter inom den offentliga sektorn och näringslivet skall upprätthållas och vid behov utvecklas.

C. Resurser

Cirka 90 personer har arbetsplats på institutionen varav doktorander utgör ett fyrtiotal och TA-personal ett tiotal. Vi har för närvarande 15 professorer, 6 docenter samt ungefär 9 övriga disputerade lärare samt ett antal gruppövningslärare. När den förra strategiska planen skrevs 2009 var motsvarande siffror, 7 professorer, 5 docenter samt ungefär 15 övriga disputerade lärare. Det har alltså skett en ganska omfattande kompetensutveckling under senare år, medan det totala antalet disputerade lärare ökat med tre. Denna måttliga förändring förklaras av en ökad satsning på rekrytering av externfinansierade postdoktorer. Utöver personal på institutionen har vi tillgång till ett stort antal kvalificerade lärare från IIES och SOFI. Därigenom kan vi upprätthålla såväl djup som bredd i undervisning och forskarhandledning.

På TA-sidan har vi, utöver en administrativ chef, två biträdande studierektorer och en ekonomihandläggare, fem kursadministratörer och två studievägledare. Därtill har vi en systemansvarig och en deltidsanställd assistent.

Figur 1 visar pensionsavgångarna för perioden 2013-2047 givet nuvarande personal-sammansättning och -storlek och pensionering vid 65 års ålder. Man kan notera att institutionen under de närmaste tio åren kommer att befinna sig i en konsolideringsfas efter de senaste årens expansion, med få avgångar. Därefter följer en 20-årsperiod med ett jämnt utflöde och ett årligt nyrekryteringsbehov om en eller två personer på lärar/forskar sidan, och en person vartannat år på TA-sidan. Vi har alltså en relativt ung personal, men också relativt stor spridning i åldersfördelningen vilket förhindrar problem med stora svängningar i pensionsavgångarna. Ett kvarstående, men minskande, problem är att kvinnor fortfarande är underrepresenterade på lärarsidan. Här ligger vi dock bra till i jämförelse med andra nationalekonomiska institutioner och institut.

Figur 1: Pensionsavgångar 2013-2047

Omsättningen är i dagsläget cirka 63 miljoner kronor, varav UGA 35, FFU 16 och externa forskningsbidrag 12 miljoner. Institutionen har under många år byggt upp ett ansevärt finansiellt överskott. Det är av olika skäl problematiskt och vi har vidtagit åtgärder för att minska detta under de kommande åren. Det är viktigt att underskotten inte blir permanenta men det är också svårt att beta av ett stort underskott utan att det innebär åtminstone medelfristiga åtaganden i form av lönebidrag för exempelvis postdoktorer. Det bör dock finnas goda möjligheter att öka graden av externfinansiering om underskott skulle uppstå. Incitamenten att gå in med stora ansökningar till forskningsfinansiärerna i ett läge där vi är tvungna att gå med stora underskott är tyvärr inte så stora, i synnerhet som vi på medellång sikt har slagit i taket när det gäller antalet kontorsrum. På några års sikt räknar vi dock med att få tillgång till ett tiotal nya rum i A-huset vilket skulle lösa det problemet.

Lokalfrågan är en utmaning inte bara vad gäller bristen på kontorsrum och därmed sammanhängande problem med nyrekrytering. De ambitioner vi har att öka antalet lärartimmar och mängden gruppundervisning ligger i linje med tanken bakom regeringens höjning av ersättningen för undervisningsinsatser. Om vi, i likhet med andra institutioner, skall lyckas med detta krävs god tillgång till undervisningslokaler. Redan i dagsläget upplever vi att detta är en trång sektor. Det är därför viktigt att universitetets externa uthyrning av undervisningslokaler till företag och myndigheter hålls nere vid ett minimum. Att det finns en intressekonflikt här har vi egna erfarenheter av.

Finansieringen av doktorander utgör ett potentiellt problemområde. Huvuddelen av doktoranderna finansieras via donationsstipendier eller över studiestödet, men många har också extern stipendiefinansiering. Vi ser egentligen ingen anledning att förändra finansieringsmodellen. Men om möjligheterna att använda utbildningsbidrag och stipendier som finansieringsform tas bort, kommer vi att tvingas minska antalet doktorander drastiskt, sannolikt med mer än 50 procent. Det är inte uppenbart att det från ett studentperspektiv är en önskvärd utveckling. Bortsett från den uppenbara konsekvensen att det blir svårare att bli antagen, så kommer kvaliteten att drabbas i och med att det inte längre skulle finnas underlag för det breda kursutbud som vi har idag.

Samverkan och samarbete med det omgivande samhället tar givetvis resurser i anspråk, men ingår som en naturlig del av forskarnas arbete och sådana uppgifter räknas inte av mot undervisningsskyldigheten.

Inga stora förändringar väntas under treårsperioden vad avser personal, ekonomi eller lokaler.

D. Handlingsplan

De delmål som beskrivs nedan tar i första hand personella resurser i anspråk och vi gör bedömningen att de kan uppfyllas även utan en ökning av personalstyrkan. Nyrekryteringar genomförs i den mån budgeten medger eller är betingade av extern finansiering. Satsningen på ökad lärartäthet (Delmål 3.2) finansieras via den öronmärkta ökningen av HÅP-ersättningen som regeringen beslutat om.

1. Forskningen skall vara nationellt ledande och internationellt framstående:

Skickliga lärare/forskare är A och O för en framgångsrik universitetsinstitution och därför handlar strategier nästan uteslutande om hur man ska kunna rekrytera och behålla de bästa lärarna/forskarna. Man kan tänka sig olika strategier för rekrytering. Antingen identifierar man särskilt prioriterade forsknings- eller undervisningsområden och utlyser snävt definierade tjänster inom dessa områden eller så gör man utlysningarna breda och anställer lärare med den högsta allmänna kompetensen. Som stor undervisningsinstitution är det viktigt för oss att ha en bred kompetensportfölj och det uppnås bäst genom breda utlysningar. De starka forskningsmiljöer som finns på institutionen kommer ändå på ett naturligt sätt att locka till sig kvalificerade sökande och växa på så sätt. I vissa fall måste dock undervisningsmässiga behov vara styrande. Vi har under de senaste två åren lyckosamt rekryterat postdoktorer på den internationella arbetsmarknaden. Vi kommer att fortsätta på den inslagna vägen under kommande år och låta denna verksamhet växa.

Delmål 1.1 *Kontinuerligt och aktivt bevaka möjligheterna att rekrytera bra personer på den internationella arbetsmarknaden via breda utlysningar. Fortsatta rekryteringar så långt ekonomin tillåter av framstående juniora och seniora forskare. Erbjudna befintliga forskare fortsatt goda villkor i form av lön, möjligheter till egen forskning inom ramen för anställningen, tillgång till databaser mm.*

Ansvarig: Prefekten i samråd med professorskollegiet ansvarar för rekrytering. Prefekten ansvarar för anställningsvillkor. Under planeringsperioden förväntar vi oss i första hand rekrytering av en postdoktor per år i internationell konkurrens. En person utses årligen av prefekten för att administrera ansökningsprocessen.

2. Externa forskningsbidrag skall fortsätta öka:

Vi erbjuder goda möjligheter till forskning inom ramen för anställningen. Samtidigt är det viktigt att stärka incitamenten att söka externa forskningsbidrag. Det är svårt att prognosticera utvecklingen av de externa forskningsbidragen men vi kommer att arbeta med frågan kontinuerligt.

Delmål 2.1 *Det administrativa stödet för externa forskningsbidrag kan behöva förstärkas. Satsningar på större paraplyprojekt inkluderande doktorandfinansiering.*

Ansvarig: Prefekten i samråd med professorskollegiet.

3. Utbildning på grund-, avancerad och forskarnivå skall vara av mycket hög kvalitet:

Rekryteringsstrategin skall säkerställa att mycket kvalificerade lärare finns. En del av denna strategi är att även de forskare som har full extern finansiering förordnas som lektorer och undervisar i en omfattning av 25 procent. På detta sätt får utbildningen tillgång till dessa personers kompetens, samtidigt som de får pedagogisk meritering vilket är viktigt för deras fortsatta akademiska karriär. I de fall då postdoktorer är stipendiefinansierade innebär lektorsförordnandet även att en viss lägsta socialförsäkringsnivå upprätthålls vilket är viktigt inte minst vid föräldraskap.

Delmål 3.1 *Tillse att alla lärare och forskare vid institutionen undervisar minst 25 procent av heltid oavsett finansieringsform.*

Ansvarig: Prefekten

Delmål 3.2 *Öka antalet lärartimmar successivt, med särskild prioritet för undervisning av studenter i mindre grupper (övningar) samt kurser i tillämpad ekonometri. Utveckling av kurser på grundnivå som förbereder för examensarbetet och ökar anställningsbarheten. Schemalagda mottagningar på NEKI. Ökad satsning på undervisning i matematik och statistik på NEKII.*

Ansvarig: Studierektorerna

Delmål 3.3 *En ökad satsning på pedagogisk kompetensutveckling för undervisande personal. På TA-sidan kan kompetensutveckling behövas bl. a för att utveckla användandet av hemsidan och Mondo och därigenom ytterligare effektivisera studentadministrationen.*

Ansvarig: Prefekt, studierektorer och administrativ chef.

Delmål 3.4 *Fortsatt utveckling av kandidatprogrammen, bl. a genom informationsspridning för breddad rekrytering. Inrättandet ett nytt kandidatprogram med inriktning mot filosofi, ekonomi och statskunskap efter förebild från Oxfords berömda PPE-program under 2013/2014. Fortsatt utveckling av masterprogrammet i nationalekonomi som skall bli det ledande programmet i Norden.*

Ansvarig: Studierektorerna

Delmål 3.5 *Utbildningen på forskarnivå skall även fortsättningsvis vara ett av de ledande programmen i Norden. En fortsatt god rekrytering av framgångsrika forskare/handledare och ett fortsatt gott samarbete med Handelshögskolan i Stockholm utgör förutsättningarna för detta.*

Ansvarig: Studierektorn för utbildning på forskarnivå

4. Utbildningen ska vara attraktiv för svenska och utländska studenter:

Duktiga aktiva forskare som undervisar skall göra det attraktivt att vara student i nationalekonomi på Stockholms universitet.

Delmål 4.1 *De internationella studentutbytena skall fortsatt utvecklas. För doktorander gäller att deltagandet i det europeiska utbytesprogrammet ENTER bör utvecklas.*

Ansvarig: Studierektorerna

5. Studenternas beredskap för såväl den nationella som den internationella studie- och arbetsmarknaden skall vara god:

Nationalekonomi är ett i hög grad internationellt ämne så en student som är väl förberedd för den nationella arbetsmarknaden är också väl förberedd för den internationella arbetsmarknaden.

Delmål 5.1 *Upprätthålla och utveckla den bredd i kursutbudet som ger hög kvalitet och relevans åt våra kurser och program.*

Ansvarig: Studierektorerna

Delmål 5.2 *Ett fortsatt stöd till studenternas/Ämnesrådets arbete med, national-ekonomernas arbetsmarknadsdag möjliggör en direkt kontakt med potentiella arbetsgivare. Inrättande av en Mondosida med arbetsmarknadsinformation riktad till masterstudenterna.*

Ansvarig: Prefekten och studierektorn för avancerad nivå

Delmål 5.3 *Ett ökat stöd till de doktorander som önskar etablera sig på den internationella arbetsmarknaden.*

Ansvarig: Prefekten utser rådgivare och bollplank för doktoranderna inför kalenderåret 2013.

Delmål 5.4 *Regelbundna alumnenkäter genomförs med treårsintervall, också på avancerad nivå och på forskarnivå. Materialet skall utgöra en viktig utgångspunkt vid marknadsföringen av våra utbildningar och vid det fortsatta utvecklandet av kurserna.*

Ansvarig: Prefekten och studierektorerna

6. Samarbete med viktiga aktörer/enheter inom den offentliga sektorn och näringslivet skall upprätthållas och vid behov utvecklas:

Delmål 6.1 *Fortsatt hög grad av samarbete med det omgivande samhället. Inga åtgärder behövs i dagsläget.*

Ansvarig: Prefekten